DISSERTATIO MEDICO-PRACTICA
INAUGURALIS
SISTENS CASUM

GUTTÆ SERENÆ:

QUAM
PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris
JACOBI VALLAN,
M. D. Praxeos & Institut. Med. Professoris Ordinarii,
NEC NON
Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissimæ Facultatis MEDICÆ decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè & legitimè consequendis,
Publico Examini subjicit
M. CHRISTIAN SIGISMUND WOLFF, *Lips. Misn.*
Ad diem 2. DECEMB. *loco horisque solitis.*

TRAJECTI ad RHENUM
Ex Officina GUILIELMI vande WATER, Academiæ Typographi, CIƆ IƆ CCIX.

BIGÆ FRATRUM SPECTATISSIMORUM,

VIRIS

Præ - Nobilisſimis, Conſultiſſimis, Prudentiſſimo, Ampliſſimis & Excellentiſſimis

DN. D. MICHAELI FRIDERICO FALCKNERO,

Hæreditario in Prauſchwig & Geſtewitz/ JCto famigeratiſſimo, Supremæ Curiæ Provincialis & Conſiſtorii Regio - Electoralis Advocato Ordinario Meritisſimo, nec non Reipublicæ Lipſienſis Prætori Graviſſimo;

DN. D. ABRAHAMO FRIDERICO FALCKNERO,

Hæreditario in Prauſchwig & Geſtewitz / JCto Celeberrimo, Comiti Palatino Cæſareo Splendidiſſimo, nec non Supremæ Curiæ Provincialis Advocato Ordinario optime merito,

Dominis Mæcenatibus atque Patronis

omni pietatis affectu & ſummæ obſervantiæ cultu proſequendis,

Omnigenam animi corporisque felicitatem, proſperrimum negotiorum ſucceſſum perennantemque Familiarum florem optat,

inſimulque

Diſſertationem hanc Inauguralem

non minus

pro favoris hactenus exhibiti documentis quamplurimis gratam mentem oſtenſurus,

qvam

ulteriori Ipſorum Patrocinio ſe commendaturus

mente ſubmiſſa conſecrat

M. CHRISTIAN. SIGISMUND. WOLFF, *Lipſ.*

B. C. D.

PROOEMIUM.

Rationem & Experientiam fulcra esse Medicinæ firmissima, hisque superstructam Theoriam & Praxin tam arcto inter se connecti vinculo, ut quisquis alterutram tollat, totum ædificium evertat, cordatiores Medici uno ore pronunciant. At vero utra harum principem locum sibi vindicare alteramque præire, regere & gubernare possit sive debeat, id quidem non parum controvertitur. Quicquid autem aliis hic videatur, ausim propemodum prærogativam istam Experientiæ tribuere, hancque si non dignitate, ordine tamen, ratione priorem & potiorem asserere. Demus, Experientiam sine ratione corpus esse sine anima, ratio absque experientia erit anima sine corpore, quæ lemuribus potius & inanibus phantasmatibus, quam rebus revera existentibus accensenda venit. Certe enim quisquis liberæ mentis fictioni nimium indulget, neque de rebus revera existentibus, atque uti revera existunt, cogitare & ratiocinari assuescit, plerumque pro Junone nubem, pro veritate futiles chimæras amplectitur. Adeoque non consultum modo, sed absolute necessarium est, ubique prius indagare, quid fiat, antequam disquiramus, cur aut quomodo fiat. Satius est, attente semper observare, quid fieri soleat, quam anxie speculari, quid forte fieri possit. Multa enim Theoria factu judicat facillima, quæ praxis atque experientia successu carere ostendunt. Plurima ex adverso experientia videnda imo palpanda offert, quæ nemo nisi αὐτοψία convictus credidisset. Ita v. g. in vulnere etiam levissimo nullus coalitus satis fidus, partisque vulneratæ restitutio perfecta expectari posse videtur, nisi extremitates fibrarum & vasorum dissectorum accurate iterum jungantur, ita ut

 sin-

singulæ fibræ alteri sibi abscissæ parti, arteriæ arteriis, venæ venis, & nervi nervis exquisite rursus jungantur. Nihilominus absque tali anxio delectu natura etiam sibi soli relicta aut levi opera chirurgica adjuta ingentes plagas & hiatus satis enormes resarcit; quid, quod admiratione dignius, magnas portiones ossium carie absumptorum tam affabre restituit, ut vix aliquis defectus deprehendi queat, cujus rei notatu dignissima specimina occurrunt apud *HENR. ROONHUYSEN in observ. Chirurg. p. ii. obs. 9. p. 225.* Et in *Act. Haffn.* vol. III. obs. I. Oculorum humores excussos renasci posse, plures quidem, quod humorem vitreum attinet, concedunt & observationibus confirmant e. g. *HILDANUS cent. I. obs. 26. RHODIUS cent. I. obs. 82. CAMERARIUS Syllog. Memorab. cent. II. part. 83.* Idem vero in reliquis, vitreo nimirum & crystallino contingere posse, plerisque censebitur impossibile. Contrarium tamen in ansere & gallina se vidisse testatur *SCRIVERIUS* in *Act. Haffn.* vol. I. obs. 133. p. 264. imo in corporibus humanis probabile reddit observatio *BORRICHII* iisdem *Act. Haffn.* vol. I. p. 151. inserta. Visum per vomitorii violentioris abusum labefactari quin aboleri posse, nemo forte in dubium vocabit; at vero per idem remedium restitui posse, pauci crediderint. Utrumque tamen in eodem subjecto contigisse narrat *HILDANUS cent. V. obs. 19.* Visum sine ulla fere causa extrinseca perire, & sponte sua post breve temporis intervallum redire, hancque scenam pluribus vicibus ludere, tandem vero in stabilem alterutrius occæcationem desinere, imo dimidiam saltem partem oculi visum ad tempus amittere, non solum inauditum quiddam, sed etiam propemodum incredibile plerisque visum iri, haud vano augurio colligo. Possum tamen hujus rei non fictam, sed plus, quam optimi parentes optarent, veram historiam in medium afferre. Quam etiam, dum mihi specimen inaugurale publice pro more sueto exhibendum incumbit, non indignam ulteriori scrutinio & publico examine existimavi. Huic cœpto vero, ut partim Divina benedictio, partim B. L. æqua censura faveat, est quod enixe precor.

HISTORIA MORBI.

Virgo 15 annorum, admodum exilis pro hac ætate staturæ, vitæ generi sic satis mobili addicta, diætæ tamen valde inconditæ assueta,

sueta; hactenus tamen sic satis sana, neque ullos vel capitis vel oculorum dolores experta, nisi quod insignis hæmorrhagiæ narium ternis vicibus infestantis meminerit, cœpit jam inde annuo spacio loco floridi faciei coloris ingratum pallorem contrahere, subinde quoque doloribus spasticis artuum, nausea ciborum, flatulentia abdominis, pedum debilitate ac veluti frigoris cujusdam sensu tentari. Fluxus autem menstruus jure jamjam expectandus nondum hactenus comparuit. Proximis feriis natalitiis vesperi, dum candela hypocausto infertur, sentit ex improviso plenarium visus in oculo sinistro defectum, vix tamen ultra horæ quadrantem persistentem. Rediit vero interjecto forte menstruo spacio similis visus impotentia in oculo eodem, mane dum e lecto surgit; sed simili modo post horæ quadrantem rursus evanuit. Recurrit idem malum festo pentecostes præsentis anni, mane inter surgendum, duratque ad meridiem usque ad undecimam circiter horam, ubi plenarie iterum remisit, ut ægra nullam visus obscuritatem vel labem oculi retinuerit. Binis abhinc septimanis, cum proximis diebus nuptiis interfuisset, denuo recidivam mali experitur, quod tamen majori pertinacia miseram ægram obsedit, ita ut ad decimam usque septimanam jam perseveret. Ante quatuor circiter hebdomadas idem affectus dextrum quoque infestare cœpit oculum, sed ita, ut superiorem solummodo ejus partem occuparet, ægraque personas obversantes a pedibus usque ad dimidiam partem corporis erecti cerneret: remisit tamen satis mature, ita ut unico hoc oculo pari facilitate & felicitate res obvias cognoscere & dignoscere ægra valeat, quam ante ambobus oculis illibatis. Oculus etiam affectus nullas alicujus læsionis notas externo aspectui exhibet, sanoque apparet simillimus, nisi quod accuratius inspectus languidi & subtumidi quid offerat, id quod alias in oculis dormiturientium vel proxime e somno evigilantium animadvertimus. Oppugnatus hactenus fuit morbus hicce variis modis mediisque: V.Sne in brachio & aliquot septimanarum spatio interposito, in pede instituta, vesicatorio cervici applicito, quod etiam satis largam seri copiam eduxit, medicamentis porro laxantibus, sanguinem purificantibus, ♂libus; sine ullo tamen levamine, nisi quod vultus decolor nonnihil nativi coloris recuperasse videatur. Anxii proinde parentes aliorum Medicorum consilium & auxilium implorant.

RESOLUTIO CASUS PROPOSITI.

I. Affectus, quem præfens cafus examinandum fiftit, in Scholis Medicis vocatus *Gutta Serena*, Græcis audit ἀμαύρωσις, Germanis derSchwartze Stahr. Guttam ferenam dixere, quoniam guttæ f. fuffufionis fpeciem effe atque à peregrino humore oculo illabente pendere exiftimarunt veteres; id quod etiam Germanorum denominatio innuit, qui hunc affectum diferte den Stahr nuncupant: quamvis a vera fuffufione cataracta toto cælo differat; cum nullum in humoribus l. tunicis oculorum vitium vifui externo pateat. Hinc etiam Latini determinationem Guttæ *ferenæ*, Germani des Schvvartzen Stahres adjecere: quia nimirum oculus plane ferenus & illibatus, pupillaque, prout fecundum naturam decet, nigricans apparet, quæ in vera cataracta mutata ac peregrino colore obducta cernitur. Rectius proindeGræci hunc affectum generaliore nomine ἀμαύρωσιν, hoc eft obfcurationem l. obfufcationem vifus appellarunt.

II. Eft autem Gutta ferena impotentia f. defectus vifus plenarius fine ulla læfionis alicujus nota in tunicis l. humoribus oculorum externo afpectu obfervanda a nervorum opticorum compreffione, contorfione, marcefcentia, l. refolutione prognatus.

III. Hinc etiam in præfenti cafu oculus affectus fano fere per omnia fimilis apparet, adeo ut hi, quibus oculi læfi fanique diftinctio non ex propria confeffione ægræ innotuerit, in hac dignotione per conjecturas definienda fæpe errarent. Nihilo tamen fecius illo ipfo oculo finiftro ægra neque lumen folare, neque ignem foci, neque candelæ accenfæ fplendorem vel tantillum percipere aut internofcere valet.

IV. In eo autem affectus hic circumftantias plane fingulares neque facile alibi obvias exhibet, 1) quod nullis præviis, l. capitis l. oculorum doloribus aut aliis pathematibus furtim quafi & plane tacite unicum faltem ab initio oculum inuaferit; 2) fponte iterum remiferit, hancque fcenam pluribus vicibus luferit; 3) cum denique alterum quoque oculum infeftaret, partem folummodo fuperiorem obfederit hincque vifum dimidiatum induxerit. Quæ fi non plane inaudita, certe inter rariora phænomena utique referenda funt.

V. Caufa proxima hujus mali communiter ftatuitur effe *nervorum* opti-

opticorum obstructio vel compressio. Quæ tamen sententia multis premitur difficultatibus; quoniam scilicet αὐτοψία anatomica nullam hactenus in nervis cavitatem detegere potuit. Compressionem, ad minimum in præsenti casu, non subesse, illud dissuadere videtur phænomenon, nempe quod visus obnubilatio dextrum quoque oculum infestans dimidiam saltem oculi partem occupaverit; quod a compressione nervi optici quomodo proficisci potuerit, non fit verosimile.

VI. Non inepte vero Cl. WALDSCHMIDIUS affectum hunc ad apoplexiam proxime accedere existimat, imo in *Annot. Pract. ad Casus Timæi a Guldenkl.* p. 469. diserte apoplexiam particularem nuncupat. Quam quidem pariter a nervorum per humores viscidos obstructione communiter deduci, hincque medicamentis calidis, spirituosis & ♀eis unice impugnari, me non latet. Quam recte vero hoc fiat, ex tristi experientia dudum annotarunt Practici solertiores.

VII. Cum igitur membra sensu motuque privata h. e. apoplexia f. paralysi tacta semper observentur flaccidiora naturalisque eorum tonus remissior; in præsenti etiam casu oculus læsus accurate consideratus tale quid exhibeat, quod etiam in somnolentia s. naturali ad motus sensusque temporariam cessationem propensione animadvertimus; quid impedit, quo minus *fibrarum nervearum resolutionem* hic subesse afferamus.

VIII. Quo præsupposito facile dein utriusque singularis istius phænomeni ratio reddi poterit, scil. quod visus obscuratio in oculo sinistro pluribus vicibus & redierit, & sponte remiserit; in dextro vero oculo dimidiam saltem partem occupaverit. Constat enim nervos esse fasciculos plurimarum fibrillarum, communi involucro a meningibus cerebri dependente, colligatarum. Quidni igitur certa tantum pars harum fibrillarum nervearum subita ejusmodi resolutione affici, indeque visus in ea tunicæ retinæ portione, cui constituendæ impenduntur, aboleri potuit, altera parte illæsa, imo mox ad statum naturalem redeunte etiam hac portione. Siquidem non raro tale quid in artubus quoque externis observatur, ubi sensus & motus interdum plane ex improviso, ut plurimum vero a compressione, l. situ incommodiore perit, membraque hinc plane torpescunt & flaccescunt, quod vulgo das einschlaffen der Glieder vocant: mox tamen l. sponte l. per motum membrorum sanorum adjuta pristinum vigorem recuperant.

IX. Cau-

IX. Causæ antecedentes possunt esse variæ; frequentissime tamen sunt plethora atque cacochymia, & quæ communissimæ utramque fovent & augent, evacuationes naturales suppressæ vel assuetæ omissæ v. g. catameniorum defectus. vid. *Miscell. Nat. Cur. Dec. 1. Ann. 3. obs. 259. p. 397. Armament. Chirurg. Scult. observation. 34. p. 253.* Fonticulorum diu gestatorum occlusio vel ulcerum chronicorum consolidatio. conf. *FOREST. Lib. XI. obs. 35. TIMÆUS a GULDENKL. L. 1. Cas. 28. p. 60. & in Respons. Medicin. p. 103.*

X. Causæ procatarcticæ vero s. occasionales, quæ causas has latentes in actum deducunt, sunt omnes repentinæ & violentiores M. S. commotiones, quæ vel generalem universæ massæ humorum orgasmum inferunt, vel particularem humorum ad caput regurgitationem atque ad intimiora cerebri penetrationem, imo veluti inundationem quandam inducunt. Quo nomine jam dudum ob infaustum effectum atro carbone notari cœperunt 1) sternutatoriorum abusus, testibus *HILDANO Cent. 1. obs. 24. & JOH. CHR. LANGIO de sternutatoriorum Usu & Abusu §. 52.* 2) Emetica drastica, referente eodem *HILDANO Cent. V. obs. 19.* 3) sudoriferi intempestivus atque incongruus usus, teste *Celeberr. STAHLIO* Diss. *de Aff. Oculor. in gen. cap. 5. p. 40.* 4) ☿lium Medicamentorum improvidam applicationem; quippe quæ faucibus saltem in forma gargarismatum adhibita cœcitatem induxisse narrat *BORRICH. in Act. Haffn. Vol. 1. obs. 76. p. 147.* 5) Partus difficilis, prout non solum ex *TULPII*, sed propria quoque observatione refert *J. CHR. LANGIUS Prax. General. Cap. 15. §. 9. p. 108.* 6) Casus ab alto, quale exemplum exhibet *TIMÆUS L. 1. Epist. 27. p. 512.* 7) Crapula & mora in conclavi justo vehementius concalefacto; unde insignem visus labefactationem citra ullum tamen oculorum vitium obortam annotavit idem *TIMÆUS L. 1. Cas. 24.* 8) Sanguinis tempore paroxysmi febrilis orgastica commotio, cujus notabilem historiam affert idem *TIMÆUS L. 1. Cas. 27. p. 60.*

XI. In præsenti nostro casu inter causas proegumenas s. antecedentes primas omnino partes tenet fluxus menstrui jure hac ætate expectandi emansio indeque sensim subnata cacochymia. Quamvis enim dentur exempla fœminarum fluxum hunc per totum vitæ suæ tempus non expertarum; rarissime tamen hoc contingit sine gravibus œconomiæ totius corporis perturbationibus, aut absque vicariis sangvinis, per evacuationes artificiales, depletionibus.

XII. Pro-

XII. Proximo ab hinc loco collocanda eſt prægreſſa largior ſanguinis per hæmorrhagias narium, exoneratio. Quam facile enim largiores ejusmodi ſanguinis per certa loca eruptiones, præſertim pluribus vicibus recurrentes, in quandam veluti aſſuetudinem degenerent, ut ſanguis deinde undecunque commotus, ad illud ipſum præcife emunctorium vel partes ad minimum vicinas regurgitet; & denuo exitum ibidem affectet, quotidiana paulo circumſpectior docet experientia. Cujus rei ſi quis ſpecimina aliqua altiore utique penſitatione non indigna legere cupit, adeat Celeb. *STAHLII* Diſſ. *de morb. Habitual. c. 4. it. de Motus ſang. a craſi & viis non pendentibus vitiis.* §. 6.

XIII. De cauſis procatarcticis & occaſionalibus ipſa quidem morbi hiſtoria ſilet, præſertim quod primum inſultum attinet. Quod ſi tamen hic ſuſpicioni locus, videtur motus menſtruæ purgationis exitum jam molientis incuſandus eſſe. Confirmant hanc conjecturam non modo ejusdem inſultus poſt menſtruum ſpatium recurſus, ſed antegresſi quoque dolores ſpaſtici, artuum gravitas & frigoris alicujus ſenſus inpeditus, nauſea ciborum & flatulenta abdominis pathemata, quæ potius pro moliminibus fluxus menſtrui eluctantis, quam directis cacochymiæ effectibus habenda videntur. Accedere forte inſuper potuit calor nimius aeris ambientis in hypocauſto præter modum concalefacto. Notum enim eſt, quod tempore hyberno poſt occaſum ſolis, quo tempore primus ir ſultus emicuiſſe narratur, focus redintegrari & denuo inſtrui ſoleat: qua in re quam raro modus ſervetur, pariter notum eſt. Ad minimum de ultimo eoque reliquis pertinaciore inſultu res fere extra omne dubium poſita videtur, quod prægreſſa in nuptiis, quibus ægra noſtra interfuiſſe perhibetur, corporis animique commotio eundem denuo ſuſcitaverit, imo inſigniter exaſperaverit. Intermedii paroxyſmi, qui tempore matutino, dum ægra ſurgeret, recurriſſe narrantur, veroſimiliter a calore lecti concitati fuere. Certum enim eſt, per ſomnum lectique calorem eximie M. Seam exturgeſcere, id quod vultus rubicundior, imo habitus corporis ad ſenſum turgidior & veſtimentorum nobis vigilantibus ſatis commodorum laxationem expoſcens, nec non ſudoris ſub ſomno facilis & familiaris eruptio evincit.

XIV. Prognoſin ſi exquiras, Practici ad unum fere omnes affectum hunc curatu difficillimum pronunciant. Aliquam tamen in no-

ſtro caſu ſpem facit 1) ætas junior, 2) Affectus ſpontanea prioribus paroxyſmis remisſio, 3) Menſium adhuc expectandorum fluxus inſtans. Quam graves enim ſyſtematis nervoſi ataxiæ peremptionem menſium huc usque teſtitantium curati & ſoluti fuerint, non ſine admiratione pasſim in obſervationibus Medicis legimus. Metum tamen augent, 1) ſatis diutina affectus duratio ad bimeſtre imo trimeſtre fere ſpatium perſiſtentis, 2) novi inſultus in oculo etiam ſano præludia. Quanquam quod præſervationem oculi hactenus ſani attinet, illa omnino ſub uſu congruorum remediorum, imprimis vero fluxu menſtruo in ordinem redacto certius promitti poterit, quam alterius læſi reſtitutio.

XV. In tractatione therapevtica hujus affectus duæ obſervandæ erunt intentiones generales.

1. Ut cauſæ antecedentes removeantur, hoc eſt cacochymia corrigatur, menſium obſtructio expediatur, modus humorum ad caput oculosque regurgitantium revellatur.
2. Ut ipſi parti affectæ, oculo nimirum ejusque fibris nerveis per ſpecifica roborantia proſpiciatur.

XVI. Prioris indicationis executio merito initium capit a digeſtivis & primas vias leniter expurgantibus. Quam ſoliciti in hoc negotio fuerint Veteres, eorum ſcripta abunde teſtantur; adeo ut forte ſuperflua videri posſit illorum ſolicitudo. Interim tamen monita eorum de Univerſalibus, hoc eſt blandis laxantibus & pro re nata ſanguinis ventilationibus in ſubjectis plethoricis & cacochymicis præmittendis, antequam ad uſum calidiorum & acriorum reſolventium maſſamque humorum validius exagitantium progreſſus fiat plane fusque deque habere, ſæpe non vacat periculo, & audaces tales monitorum ſalutarium contemptores non raro amara cœpti temerarii pœnitentia mulctat. Notabile hujus rei exemplum affert Celeb. *STAHLIUS* in Diſſ. *de morbis oculorum in genere c. 5. p. 30.* quod, licet ſupra jamjam aliqua ejus mentio facta fuerit, cum tamen præſens negotium non parum illuſtret, integrum huc transferre licebit: Medicus Practicus, inquit, *l. c.* patienti de cephalalgico-ophthalmicis pasſionibus conquerenti, remedium diaphoreticum, cum præſcripto ad ejus uſum regimine, offert. Patiens, de reliquo etiam cacochymo, præſcripto Medici obtemperans, asſumit hoc & ad ſudorem ſeſe componit, eumque largum exſequitur; ſed cum tali eventu, ut hinc in perfectam cæcitatem ſive Gut-

tam

tam serenam sub hoc ipso sudore incideret: reminiscente etiam de hinc Medico(viro de reliquo & docto & perito, sed forte, quod in his antiquorum, ut hodie audiunt, Næniis, tantum momenti esse possit, non persuaso) quod rationem hujus eventus in omissa præmissione universaliorum alterantium & evacuantium ponendum esse, ipsemet arbitretur.

XVII. Inter Digestiva reliquis præferri merentur, partim ♀rea videlicet cremor & crystali ♀i, ♀rus ♀satus, ♀rus solubilis, ▽foliata ♀ri tam in forma solida, quam liquida: partim ex alcali & acido vitriolico prognata ⊖ia media sive enixa, nomine quidem & methodo præparandi nonnihil discrepantia, re ipsa tamen prorsus convenientia, scilicet ♀rus ⊕olatus tam officinalis iste ex ♀i per deliquium & ♀u ⊕li conflatus quam Tachenianus ex solutione ⊕li per alcali qualecunque ♀tata & saturata minori sumtu parabilis, Arcanum duplicatum, ⊖ polychrestum Glaseri, ⊕ ♁atum, non hastatum illud, nihilque ab ♁io alteratum & inflammabile adhuc, sed octotrum, amaricans & frigida ▽ difficulter solubile. Non paucis quoque hinc in usu est ⊖ ✳cum vel solutionibus iteratis, vel sublimatione depuratum, neque etiam plane deses aut iners sese gerit, sed paulo ingratius deprehenditur. Parum ab hoc abludit sal κατ' ἐξοχὴν ita dictum, Digestivum Sylvii, præcipue si ex æqualibus ⊖is ✳ci & alcali alicujus portionibus paretur. Notabilis enim portio ⊖ ✳ci parum alterata remanet. Quod si vero tres partes alcalici ⊖is ad unam ⊖ ✳ci partem sumantur, ⊖ inde resultans propius ad ⊖is communis sive culinaris indolem accedit. Neque etiam plane rejicienda sunt ⊖ia lixiva plantarum v.g. ⊖ absinth. Cardui Benedicti, ononidis, imo ipsum ⊖ ♀i, & inde deliquescendo paratum ∴. Hæc saltem circa eorum usum cautela observanda, ne vel solitaria vel in majori dosi jejuno aut valde debilitato stomacho offerantur: quippe cui alias notabiles molestias & cardialgicas anxietates inducere solent. Veteres pro hoc scopo sirupos ▽is ♂tis, vel etiam decoctis quibusdam dilutos usurpasse, relicta eorum monumenta testantur. Quæ methodus licet eatenus non plane reprobari possit, quatenus simul diluendis humoribus viscidis inservit; Attamen cum ⊖na modo laudata & præsentiori efficacia, & doseos succinctæ gratia sese magis commendent; dilutio etiam alia via obtineri queat: nemo facile erit, cui inventis frugibus adhuc glandibus vesci volupe fuerit.

XVIII. His modo allegatis Digestivis subjungenda, imo socianda & interponenda sunt Evacuantia. De Emeticis tamen, quæ alias in subjectis diætæ negligentiori assuetis, imprimis vero etiam in catameniis ciendis vel revocandis plurimi magni faciunt, hic monendum, tutius fore in præsenti casu iis abstinuisse. Verendum enim ne per commotionem hanc anotericam nova oculis creetur noxa. Quo nomine lectu & notatu dignissima est cautela practica a Practico peritissimo, scilicet sæpius jam laudato TIMÆO a GULDENKLE subministrata, in Epistolis medicinalibus l. 1, ep. 20, p. 498. Vomitiva scribit l.c. omnia oculis sunt nocentissima, adeo ut quidam ex usu eorundem videndi imbecillitatem, quidam omnimodam coecitatem contraxerint, ut inter alios celeberrimus Magni Ducis Hetruriæ Medicus Vitus Vidius annotavit, & in se ipso expertus est.

XIX. Consultius proinde fuerit solis hic uti laxantibus ab initio quidem mitioribus, successive vero etiam paulo fortioribus, ut simul motus humorum a capite revellatur atque ad partes inferiores invitetur & derivetur. Talia ex Rhabarbaro, Senna, Agarico, Rad. Jalappæ Helleb. nigri, Aloe, similibusque peti atque interdum levi stimulo colocynthiaco vel scammoniato exacui, aut commode quoque cum alterantibus, aperientibus, emmenagogis & ophthalmicis, imprimis vero ☿io dulci jungi poterunt. Prostant pro hoc scopo varia jam composita, ex mitioribus quidem Pulv. Diasennæ Montagnanæ Pulv. Solutiv. de Tribus, Pilul. de Aloe & Rhabarb. alias Angelicæ S. Francofurtenses dictæ, Pilul. Aloe phanginæ Marocostinæ Mindereri, Tartareæ Bontii, de Ammoniaco Quercetan. de Succino Cratonis; ex paulo fortioribus vero Pulv. Cornachin s. Comitis de Warwich, species dia Jalappe Mynsichti Pil. Hydropicæ Bontii, Extract. Cathol. Andernac. Panchymagogum Crollii, Cephal. Rudii. Imprimis autem celebres in ejusmodi casu Pilul. lucis major: & minores, atque ex recentioribus inventis Vinum Ophthalmicum Plempii, cujus mentio & commendatio iteratis vicibus occurrit apud TIMÆUM a GULDENKLE l. 1. Casu 25. & in *Epist. Medicinalibus* p. 511. Descriptio vero est hæc, quæ sequitur.

℞. Summit. Euphras. Mj.
Fol. Beton.
Majoran.

Ca-

Caryophyllat. a M jβ.
Fl. lavend.
Anth. aa pj.
Fol. sennæ s. s. ℥j.
Agaric. Trochisc.
Hermodact. a ℥iij.
Sem. Fœnic.
Gran. Junip.
Cinnamom. a ʒij.
Caryophyll. ʒj.
Sacch. albiss. ℥ij.
M. F. Nodul. pro Mens. j. Vini

Neque improbat eandem, sed potius suffragio suo commendat Clar. WALDSCHMIDIUS in Annotationibus ad hunc Casum Timæi. p. 471. hoc saltem adjecto monito, sacharo commodius substitui Passulas minores ad ℥iβ, & insuper aliquid ⊖ inum v. g. Cremor, aut ⊖ ♀i ad ʒj. pro extractione facilitanda addi, quod omnino assensum meretur.

XX. Correctio cacochymiæ conjunctæ præter modo dicta digestiva & laxantia porro exsequenda est per incidentia, resolventia, aperitiva & moderate diuretica. Huc pertinent Rad. Ari, Rub. Tinctorum, Vincetoxici, Taraxici, Cichorii, Eringæ, Graminis; Fæniculi, Bardanæ, Chelidonii majoris, Curcumæ, Herb. Absinthii, Cardui Benedicti, Fumariæ, Chamædrios, Cuscutæ, Epithymi, Marubii, Summit. Centaurii minoris, Gummi Ammoniacum, Galbanum, Sagapenum. Ex Officina Chemica huc faciunt ☿us dulcis, Tra ⊖is ♀i, Tra ♂ij ♀ risata, Liq. C. C. succin ⊖ Ale succini, sapo philosoph. s. ⊖ ♀i, ☍ terebinthinæ per diutinam digestionem impraegnatum & saturatum. Tandem & aromatica temperatiora huic intentioni favent, v. g. Fl. Anthos, Salviæ, Comæ rorismarini, Marum verum, Sem. Anisi, Fæniculi, Dauci, Ammeos, Cassia Lignea: Cort. Winteranus, Cinnamomum, Maceres, Lig. sassafras & reliqua antivenerea, v. g. Lig. Sanctum, Rad. Chinæ, sassaparillæ, Rad. Pimpinellæ, saxifragiæ alb. imo & antiscorbutica e. g. Herb. Cochleariæ, Nasturtii, Rad. Armorac. &c.

XXI Revulsionem humorum peccantium ab oculis totoque capite

pite efficiunt Pediluvia & Venæ Sectio in pedibus adornata, aliqualem insuper evacuationem præstant Vesicatoria, Fonticuli & setaceum, ad quod Practici tantum non omnes veluti ad anchoram sacram in similibus casibus confugiunt, sæpe etiam non sine optato successu. Confer SCULTETUM in *Armamentario Chirurgico obs.* 34. *pag.* 253. & *Apend. à LAMZWEERD.* subjunct. *obs.* 58. *pag.* 265.

XXII. Medicamenta, quæ fluxui menstruo expediendo destinari solent, quadruplicis sunt generis, quatenus nimirum, 1) sanguinem fluxilem reddunt, lymphæque lentorem attenuant, 2) tonum fibrarum, præcipue autem viscerum venæ portæ conterminorum roborant, & hoc modo sanguinis propressionem & expressionem per uterum promovent, 3) specialem sanguini orgasmum inferunt ejusque motum tam intestinum quam progressivum intendunt, 4) vel denique ipsas vias & fibras uterinas afficiunt, easque vel blande exstimulant vel suaviter relaxant.

XXIII. Prioris generis sunt aperientia superius §. 20. commemorata tantum non omnia. Virtute tamen veluti specifica hic pollere creduntur Borrax Veneta, Herb. Melissæ, Calamenthæ, Pulegii, Fl. Cheiri, Calendulæ, Succus radicis Betæ rubræ, tanquam euporiston plebi usitatum; imprimis autem Crocata, Myrrhata, Succinata.

XXIV. Ad alteram classem procul dubio referendi erunt Flor. acaciæ recent. vel Flor. bellidis hortens. purpur. vid. PRÆVOTIUS de *Mat. Med.* p. 416. et si qua modo verior efficacia ipsis inest, Splen Bovis castrati, a PARACELSO & CROLLIO commendatus, vel Hepar bubulum quod HARTMANNUM encomiastem habuit, quibus vero omnibus palmam præripiunt Martialia tam liquida quam solida. Ex his nota sunt primo limatura ♂tis cruda, sed quantum fieri potest tenera & nullis ramentis ♀reis inquinata, porro ⊕um ♂tis, &, quæ parum ab hoc abludunt, crocus ♂tis saccharinus & anima hepatis Anglorum, denique croci ♂tis varii v. g. cum ♀e aut juxta D. MICHAELIS methodum cum ⊖bus lixivis herbarum aperientium, imo adductum STISSERI sola multiplici humectatione cum ▽ nivis mense Martio collecta, præparati, vid. STISSERI *Act. Laborator. Chym. specim.* III. *c.* I. Inter ista reliquis antecellunt, quæ Acidorum mitiorum beneficio parata, aut etiam cum ⊖inis aperientibus sociata sunt, v. g. Ess. ♂tis cum succo

eo pomorum. Esf. Martis Helleborata Wedelii, Tra ⊕li ♂is ♀sata Ludovici, Ra ♂is aperitiva Zwoelfferi, &c. Licet autem ♂alia modo allegata a dimidio circiter seculo valde celebrari ceperint, atque non solum in Mensium vitiis, sed & in variis aliis affectuum generibus curandis insignem famam consecuta fuerint; neque etiam encomiis, quibus passim ornantur, plane indigna censeri possint: non tamen ita universalis, ut multis videtur, & plane illimitatus eorum usus est, sed his præcipue cancellis circumscribendus, 1) ne subjectis valde plethoricis offerantur, sine præmissa sanguinis ventilatione debita: facile enim tunc anxietates majores causari solent, 2) ne exhibeantur antequam humorum lentor & viscididitas per congruum medicamentorum aperientium usum quodammodo correcta videatur; siquidem elaterem moveatis intendere, quamdiu materia movenda motui non obsequitur, cœptum est revera ἄλογον 3) ne nimis dosibus simultaneis ingerantur, 4) ne temere usurpentur, ubi notabilis æstus præternaturalis jamjam eminet, aut obstipationis viscerum confirmatæ justa suspicio adest.

XXV. Sed ut e diverticulo inviam redeamus, Emmenagogis tertii generis accensemus sabinam indeque præparata varia, Bacc. Laurii, Rd. Aristolochiæ: Bryon. ⁂ ex acinis, fructuum cunosbati expressum, cujus effectus singulari experimento mihi innotuit; Fuligotam cruda quam Essent. & ⊶ ejusdem, Fermentum Pistorium, de quo vide PRÆVOTII *Medicina pauperum* p. 583. ipsum denique vinum, quod satis commode in extrahendis aut assumendis hactenus enumeratis simplicibus menstrui, aut vesiculi vices sustinet. Huc etiam pertinere videtur observatio illa Practica, quod purgantia emmenagogis sociata horum efficaciam notabilissime intendant & facilitent: adeo ut etiam ipsa purgantia nonnulli pro ciendis mensibus svadeant. Ita Prævotius inter Euporista sua p. 162. pro diuturna mensium obstructione reseranda instar arcani commendat pomum radiculis Hellebori nigri confixum, coctum & circa fluxus menstrui expectandi periodum comestum.

XXVI. Prostant insuper varia quoque composita huic intentioni destinata v. g. Pulv. Dominarum a FORESTO l. XXVIII. obs. 6. commendatus & descriptus, Trochisci de Myrrha, Elix. Proprietat. & quæ magna ex parte cum ipso coincidit, Tra ♀i compos. Ess. ad Menses Michaelis, Pilulæ Emmenagogæ Mynsychti. Speciale vero encomium hactenus meruere Pilulæ Polychrestæ Be-

chieri

cheri præſertim a Dn. D. STAHLIO P. P. Hall. correctæ & emendatæ, quippe quæ citra graviores turbas & heteroclitas ſanguinis commotiones tranquillisſime & latisſime officium ſuum exſequuntur.

XXVII. Quidnam a Spiritibus & ⊖ibus volatilibus ⊡ſis in hoc negotio expectandum ſit, adverſis hactenus dimicatum fuit ſententiis; dum alii eorum virtutes ad cœlum efferunt laudibus, alii contra valde parum iisdem hic tribuunt. Vid. STAHLII Diſſ. *de Menſium viis inſolitis* c. 7. p. 38. Nos controverſiam hanc non facimus noſtram, neque litis iſtius diremptionem ſpondemus. Certum tamen eſt, id quod certi ∿tus ⊡oſi, aut ſub certa mixtionis formula forte præſtant, ad univerſam ⊖ium △lium & ∿uum ⊡ſorum familiam non extendendum; neque directo eorum effectui adſcribendum eſſe.

XXVIII. Ultimum inter remedia fluxum Menſium promoventia locum obtinent ea, quæ immediate ipſas vias & fibras uterinas vel emolliendo & relaxando, vel blande exſtimulando afficiunt. Talia ſunt Thermæ tam naturales quam artificiales; totus & inſeſſus ex herbis uterinis & emollientibus, imprimis autem a TIMÆO ſuffitus ex colocynthide; ab HARTMANNO vapor ex lixivio ſcoriarum reguli ♁ii, a GLAUBERO & LUDOVICI uſum ⊖ium △lium per inſtrumentum phiolæ brevioris ad inſtar efformatum, utero vaporetenus applicitorum. Conf. STAHLII Diſſ *de menſium muliebrium fluxu & ſuppresſione* §. 45. it. *de menſium inſolitis viis* c. 7. p. 38. nec non WALDSCHMIDII *Annotationes ad Timæi Caſ. 9. l. 4.* p. 540.

XXIX. Ex his ſi pro noſtra ægrotante delectus inſtituendus foret, Emmenagoga primi & ſecundi generis, videlicet aperitiva, & ſi quis multum in illis fiduciam collocaverit, Martialia ſufficere poterant. Pellentia enim, præſertim fortiora aut largius data, tantum abeſt, ut obſtructionem pertinaciorem expediant, ut potius ejusdem contumaciam augeant ſymptomatum & in ſpecie anxietatum ferociam exaſperent atque periculoſas ſanguinis ad pectus caput, fauces, oculos translationes inducant. Itaque poſt præmiſſa digeſtiva, iteratamque primarum viarum expurgationem, vini alicujus medicati, ex aperientibus, reſolventib9, laxantibus concinnati uſus ſuaderi & per octiduum continuari poſſet, ita ut dum mane infuſum hoc uſurpatur a meridie & veſperi Tra ♀i l. ♁ii cum Eſſ. Meliſſæ

lissæ sociata exhiberetur: instruendo præprimis dictorum medicamentorum usurpationem, ea methodo, ut octiduum circiter ante novilunium incipiatur & proxime ante ejus ingressum terminetur; aut si forte ex constanti symptomatum circa certam periodum temporis recursu & exacerbatione spontanea speciale magis instantis fluxus menstrui tempus colligi posset, simili modo ad illam opportunitatem temporis præfatorum medicamentorum usus dirigatur. Quantum enim justa spontaneorum naturæ motuum & moliminum observatio eorundemque promotio & prosecutio hic valeat, nemo nisi expertus crediderit. Quod si tamen una periodo effectus desideratus non obtineatur, poterit eadem methodus per spatium menstruum subsequens denuo repeti. Tum si certiora fluxus jam instantis præludia emicent, aut si fluxus quidem eruperit, sed non sufficienter procedat, lene stimulans ex Eff. Millefolii, succini, & croci tantillo subjungatur, vel singulis auroris dosis Pilularum Becherianarum exhibeatur.

XXX. Insessus & balnea, imprimis autem fervidiora, in præsenti casu non adeo convenire videntur: quippe a quibus facile universalis Massæ sanguineæ turgefactio & nova humorum ad caput oculosque regurgitatio oboriri posset. Tutiora sunt hoc intuitu pediluvia, neque tamen hæc justo calidiora sed blando saltem tenore motum humorum ad partes inferiores invitantia. Commodissime ita quoque circa novilunium aut versus quodcunque fluxus menstrui probabiliter expectandi tempus, aut brevi ante venæsectionem, sicubi ea repetenda foret crebrius, quam quidem intermedio tempore instituuntur.

XXXI. Equidem venæsectio jam binis vicibus celebrata commemoratur, sed priori vice in brachio facta fuisse dicitur; quam tamen, si modo vota tantum valerent, infectam optaremus. Et sane, cum ægra narraret, ultimum insultum, oculum hactenus sanum infestantem, contigisse tamen post admissam venæsectionem in brachio: fateor animo propemodum insedisse scrupulum, venæsectionem hanc novum istum humorum ad capud affluxum suscitasse Confirmabant hanc conjecturam plures observationes similium eventuum, infaustorum a venæsectione in superioribus adornata inductorum: quorum aliquot exempla notatu & consideratu dignissima affert sæpius laudatus STAHLIUS in Diss. *de venæsectione in pede* §. 24. 25. it. JOHAN. CHRISTIAN. LANGIUS in *valetudinario puerpera*

rum §.40. Utut vero apodictice id asseri aut demonstrari nequeat; ratum tamen firmumque manet, Venæ Sectionem in pede præferendam fuisse, quod quidem postmodum factum perhibetur; sed sine decenti respectu ad opportunum vel anni vel periodi menstruæ tempus, neque insuper sufficienti copia, adeoque etiam sine optato effectu id peractum esse, pariter constat. Hinc si curatio forte ad menses aliquot protraheretur & debita sanguinis fluxilitas per medicamenta congrua restituta, motusque ejusdem ad partes inferiores per pediluvia derivatus fuerit; tum repetitio Venæ Sectionis in pede aut versus novilunium, aut circa speciale magis fluxus menstrui probabiliter imminentis tempus adornandæ non reformidanda foret.

XXXII. Fluxu autem menstruo jam expedito, imo in ordinem redacto & sufficienter procedente; quod si ne tum quidem in oculo affecto alicujus levaminis spes affulgeret; tandem ad setaceum progrediendum esset: quippe quod ultimum fere in his casibus est præsidium. Licet enim remedium satis dolorificum & molestum existat; purgato tamen corpore & mensium fluxu antea expedito, non potest censeri periculosum aut innoxium. Siquidem per dolorem istum, quem infert, satis exquisitum, nervi potius torpentes excitantur, humores stagnantes refelluntur, novusque fibris & humoribus motus inducitur,

XXXIII. Sed ordo jam monet, ut ea quoque tangamus, quæ parti magis immediate affectæ, oculis nimirum aut nervis potius opticis roborandis prospiciunt, aliove modo conferunt. Sunt hæc ita dicta ophthalmica sive ὀξυδερκικὰ tam interna quam externa. Inter ista apud antiquiores valde celebris est Euphrasia, quæ teste TIMÆO a GULDENKLE in *Epistol. Medicinalibus l. 1. Epist. 21. p. 499.* quocunque modo usurpata visum mirifice reficit: conferatur & FORESTUS l. xi. obs. 35. porro rad. Valerianæ cujus specifica in visu acuendo efficacia per feles, radicatam hanc studiose quærentes & avide devorantes, hominibus innotuisse dicitur. Ante annos non ita multos herbula Herniaria sive Millegrana alias dicta in ⊡a suppressa ipsoque calculo educendo spectatæ cæteroquin fidei, ceu novum contra oculorum caliginem remedium specificum, celebrari cœpit a Medico Misnico, Practico Grimmensi, J. GODOFR. GRUHLMANNO, jam pie defuncto, edito hac de re peculiari schediasmate, Jenæ A. 1706. impresso. Et notum mihi

est

est exemplum juvenis cujusdam studiosi, qui cum ex multijuga lucubratione, imprimis vero scriptione assidua, admodum caecutiret, per usum herbae Euphrasiae & modo dictae Herniariae ad instar Thee aliquod septimanas usurpatae ita restitutus fuit, ut majori visus acumine, quam quo etiam sanus alioqui gavisus esset, semet jam pollere sancte testetur. Cum igitur ejusmodi infusa etiam sanguini diluendo & fluxili reddendo apprime conducant; quidni nostrae quoque aegrotanti tale infusum ex herba Melissae, Euphrasiae, Herniariae, & semine anisi vel foeniculi conveniret? Radix Valerianae utpote ingratior, commodius Vinis medicatis superius laudatis additur: cum & ipsa inter resolventia lymphaeque lentorem corrigentia non infimum teneat locum. Ex compositis pro hoc scopo concinnatis prostant Electuarium Opticum MYNSICHTI, it. TIMAEI a GULDENKLE in *Epistolis Medicinalibus* l. 1. Epist. 28. p. 514. descriptum, Tragaea ophthalmica seretae a ROSINO LENTILIO in *Miscellaneis Medico-Pract.* P. I. p. 231. commendata & communicata, Vinum ophthalmicum Plempii, cujus supra inter laxantia jam facta fuit mentio.

XXXIV. De Externis topicis remediis non immerito subnasci posset scrupulus, an etiam eorundem efficacia usque ad partem immediate affectam pertingere valeat: cum externae oculi partes, quae topicis solummodo patent, insontes omnisque labis expertes videantur. Utcunque vero satis speciosa appareant ejusmodi ratiocinia; nihilominus Practicorum probatissimorum consensus, imo ipsius experientiae testimonium hic docet plane contrarium. Ita v. g. epomphalia umbilico saltem imposita, aut certa unguenta oleave, plantis pedum illita, aut volis manuum inuncta alvum ciere certis experimentis constat. Conferatur *STISSERUS in Act. Laborat. Chym. Spec. 11. c. 7.* In paralysi contractura vel aridura artuum externa nervina & pro re nata emollientia non raro desiderato potiuntur effectu; si vel maxime non ipsos nervos immediate afficiant, multo minus ad originem eorundem, ubi plerumque causa mali haerere praesupponitur, penetrare possint. Quid igitur impedit, quo minus & hic reliquis medicamentis internis Topica ad minimum ut levioris armaturae milites adjungi queant. Possumus hujus rei aliquot exempla memorabilia adducere, ubi hoc insigni cum emolumento factitatum fuisse legimus. Sic e g. FORESTUS l. XI. obs. 35. historiam recenset mulieris ex ulcerum chronicorum consolida-

 tione

tione guttam ferenam in alterutro oculo passæ, quæ cum ex Venæ Sectione, cucurbitulis, suppedaneis, purgantibus adhibitis nihil aut parum levaminis persentisceret, sed ultra IV. Menses cæca permaneret, postmodum solo liquore, ex hepate piscis, quem Belgæ aelpuyck, nostrates vero, teste Gesnero l. IV. de Aquatil. p. 71. eine Quappe vocant, in radiis solaribus destillante solisque palpebris inuncto, visum recepit integerrimum. *TIMÆUS a GULDENKLE in Epist. Medicin. l. 1. Ep. 26. p. 512.* refert, aurigam quendam diu lumine orbatum fuisse miseramque vitam intra privatos parietes traxisse, tandem a vetula quadam consilium tulisse, ut -∩-m Vini vulgarem cum petiis duplicatis oculis imponeret idq; singulis diebus ter quaterve repeteret; quod cum per integrum mensem continuasset, ipsum ex voto visum recuperasse. Nota quoque mihi sunt duo, aut tria exempla, visus valde imbecillis per solum externum usum -∩-us anisi, septenis super recens anisum cohobiis parati, aut ▽æ apoplecticæ, it. -∩-us ex ipso vino destillati: solis palpebris illiti, notabile robur adepti. Porro HENRICUS KOENE Haffniensis, jam Medicus Castrensis inter copias Regis Borussiæ, in Appendice Diss. Inaugstralis *de calculo* subnexa nautam allegat per duos annos gutta serena laborantem, in Nosocomio v. Bremensi feliciter restitutum beneficio suffitus humidi & fomenti sæpius oculis applicati. Utraque formula digna videtur, ut huc transferatur.

℞. Sem. Fœnic.
Anisi a ℥j.
Aloes ℥β.
Flor. ⊖ ✱ci ʒj.
Camph. ʒβ. M.

Hujus pulveris tertia pars aquæ ferventi injiciatur, & statim vapor mediante infundibulo tamdiu excipiatur, quamdiu patiens perferre potest. Deinde sequens fomentum linteo quatruplicato ter quaterve de die calide applicetur.

℞. ▽ Euphrasiæ.
Fœnicul. a ℥lj.
Aneth. ℥j.
Ess. Mic. Panis ℥β.

Croci ℥iß. *M. & affund.*
Pulv. Bacc. Laur.
Caryoph. arom.
Sem. Anis. a ʒj. *Digere per aliquot dies*
Colaturæ adde
♎ *Valerian.* ʒj.
⊖ ✱ci
Vin. camphor. a ʒß. *M. & dicto*

Modo applica. Refert etiam Abr. Leonh. Vrohlingh in Tractatu quem Matrosen-Gesundheit f. *de Scorbuto* inscripsit, c. 5. p. 69. sibi ipsi talem infuscationem dimidiæ partis oculorum obtigisse, ut sursum quidem stellas aspiciens easdem satis bene dignosceret, despiciens vero proprios pedes non cernere valeret, redintegratum vero visum fuisse per usum sequentis suffitus vaporosi bis vel ter administrati.

℞. *Calc. viv.* ℥ij.
Oli f. pulverisati ℥j.
⊖ ✱ci ℥ß. *M. ac celeri manu affund.*
▽ comm. fluviat. vel font. Mens. ii. Vapor, ex spontanea mixturæ hujus effervescentia exsurgens oculis apertis excipiatur

Sæpius jam laudatus *TIMÆUS a GULDENKLE in Epist. Med.* l. 1. Ep. 26. p. 512. exemplum viri illustris affert visus obscuritate diu conflictati, qui cum varia interna & externa medicamenta in cassum usurpasset, sensibilissimum levamen persensit ex usu sequ. Fotus, qui Plempium auctorem agnoscit.

℞. *Herb. Fœnicul.*
Rut.
Hyssop.
Euphras.
Chelidon.
Verben.
Beton.
Puleg. aa. Mß.
Sem. Fœnic.

Anis.
Curv.
Ammeos aa. ℥ij.
Siler. mont. ʒiß.
Euphras. ℥ß.
Macer.
Cinnam.
Caryophyll.
Nuc. Mosch. aa. ʒj. *Incis. & cont. M.*
Hæc primo coquantur in aqua, dein valentior fiet fomentatio, si mulsæ incoquantur; adhuc valentior, si vino in coctis adjiciatur aliquantum ✝ Vini.

Quem fotum pariter commendat *WALDSCHMID. in Annot. ad Casus Medico-Practicos Timæi*; p. 471. additque Medicum quendam Francofurtensem in affectibus oculorum curandis admodum felicem, indeque à popularibus suis titulum Medici ocularis (des Augen-Doctors) adeptum tali fotu optimo cum successu uti. Possemus plura ejusmodi & testimonia & exempla cumulare. Verum enim vero non opus esse existimamus, ut pluribus operose demonstrare conitamur, quod etiam Topica in præsenti casu non solum locum, sed & evidentem usum habere queant. Quare in his subsistimus, & potius ægræ nostræ unum ex iisdem scil. aut PLEMPII fotum aut VROLINGHII suffitum vaporosum commendamus.

XXXV. Superest ut vel tribus, quod ajunt verbis aliqua adhuc circa *Diætam* moneamus. Equidem veteres adeo soliciti & propemodum scrupulosi fuere in hoc negotio, ut integrum apud CORDEM catalogum contextum videas ciborum & eduliorum quibus omnes quacunque oculorum ægritudine affectos severe interdicunt. Vid. TIMÆI a GULDENKLEE l. 1. Cas. 24. & 25. Peculiariter autem oculis caligantibus nocere creduntur sem. cannabis, lentes, fabæ, panicum, quibus alii cepas alliumque addunt. Conf. STAHLII Diss. *de Morb. Ocular. in gen. c. 13. p. 19.* Si dicendum quod res est: Diæta in genere non quidem non plane negligenda, neque tamen adeo superstitiose observanda est. Potest aliquid Diæta in morbis præcavendis & præsentibus mitigandis, sed longe minus in iisdem tollendis. Neglecta morbos exasperat; sola vero et-

iam

tiam ſtrictisſime culta diæta raro iisdem curandis ſufficit. Majus momentum ſitum eſt in prudenti & corporis & animi motuum moderamine, quam anxio circa eſculenta & potulenta regimine. Magis opus eſt in cibo potuque aſſumendo temperantiam & congruam proportionem, quam ſcrupuloſum delectum obſervare. Quæ cum ita ſint, nihil aliud ægrotæ noſtræ, quam ſomnum liberum, potum ſufficientem, motumque proportionatum commendabimus, a mœrore vero & ploratu nimioque oculorum uſu, a potu ſpirituoſo, a cibis mucidis & dyſpeptis, a motibus corporis præcipitibus, pariter tamen & vita deſide, ac denique pedum refrigeratione abſtinentiam injungemus.

D. S. L. & G.